

Hur ska de vara egentligen?

Den frågan har vi i mentalkommittén fått från ridgebackägare.

I förra numret av RR-Nytt, i en artikel av Ingrid Tapper, presenterades och förklarades de begrepp som används när hundens mentalitet analyseras.

Vilka svar på frågan om hur en ridgeback ska vara får man från vår rasstandard och från texter i böcker om rhodesian ridgeback?

Hur kan man se t.ex. dådkraft eller vekhet i vardagen eller på ett MH?

Vi gör ett försök att visa det i stycket ”Tolkningar och kommentarer”. Men först rasstandarderna och texterna vi letat fram!

Ja, hur ska ni vara egentligen, ni ridgebackar, som vi alla älskar och är så fascinerade av? På den frågan finns det säkert lika många svar som det finns ridgebackägare. Alla har sin subjektiva tolkning av rasstandarderna kryddad med egna erfarenheter. När det gäller rasens exteriör är rasstandarderna ganska tydliga. Men när det gäller mentaliteten ger inte rasstandarderna mycket vägledning.

Rasstandarderna säger: Värdig, intelligent, håller sig på sin kant (aloof) mot främlingar men utan att visa aggressivitet eller blyghet (shyness). Inte mycket vägledning som sagt! Rasen avlades en gång fram för att kunna vakta stora landområden mot inkräktare och till att delta i jakt på storvilt. I detta måste ju rasens mentala grund finnas.

I texter om rasen, äldre och nyare, går det att hitta en hel del information.

I Major T.C. Hawleys bok ”The Rhodesian Ridgeback-the Origin, History and Standard (1957) står bl.a. att rasens ursprungshund – the Hottentot and Bushman dog - var ”faithful, fearless but cunning hunters”, dvs trofasta och orädda men listiga och intelligenta jägare.

Trofast

I boken The Rhodesian Ridgeback av Ann Chamberlain kan man läsa att en ridgeback är extremt hängiven sin familj och inte behöver någon som helst träning i att vara beskyddande.

Mot sina människor känner en ridgeback enorm lojalitet och de är mycket känsliga för hur människorna mår och känner sig. Ridgebacken älskar att vara till lags, den vill vara din vän och jämlike men blir aldrig din slav, den är för smart för det: man äger aldrig en ridgeback – man lever med den!
(Nicholson&Parker The Complete Rhodesian Ridgeback (1991))

En vuxen ridgeback är till sin natur tolerant mot barn – förutsatt att barnen är trevliga. (Stig G Carlsson Reading the Ridgeback 1994)

Listig och intelligent

Ridgebackar är inte vare sig trevliga labradorer eller utpräglade brukshundar. De är högst intelligenta hundar fullt kapabla att lösa problem och de har långt minne! (Ann Chamberlain, The Rhodesian ridgeback)

En ridgeback är fantastiskt anpassningsbar, dess intelligens och insiktsfullhet är enorm och man bör alltid respektera dess självständighet. Detta är en hund som tänker själv och den kan vara ganska envis när den vill ha sin vilja igenom. De samarbetar väldigt väl så länge det passar dem! (Nicholson&Parker: The Complete Rhodesian Ridgeback 1991)

Förvänta er inte omedelbar och ständig lydnad! Självständigheten och oberoendet är ett naturligt resultat från vad ridgebacken avlades fram för att göra: spåra och ställa byte, vakta mot okända fiender. Den måste kunna tänka själv.

Ridgebackens roll i livet kräver hög intelligens, en stark överlevnadsinstinkt, förmågan att göra ett jobb utan vägledning från sin ägare – att alltid värdera omgivningen och själv bestämma det bästa sättet att hantera en situation. En ridgeback vill bli respekterad och rättvist behandlad och kan vara både utmanande och uppiggande att leva med men aldrig någonsin tråkig. En ridgeback har ett utvecklat sinne för humor! (Eileen M. Bailey: An Owner's Guide to the Rhodesian Ridgeback)

Temperamentet hos denna kombination av utmärkta jägare och pålitliga väktare är självsäkert och värdigt med tydlig intelligens och fiffighet. (Stig G Carlsson Reading the Ridgeback 1994)

Högdragen orädd vakt- och jakthund

”Samlade men inte särdeles vänliga, arrogant självsäkra” lär några utställningsdomare ha beskrivit sitt intryck av rasen. (Stig G Carlsson The Rhodesian Ridgeback 1985).

En ras som förväntas vakta en enslig gård mot främlingar, och försvara sin ägare mot oväntade hot kan knappast vara en särskilt vänlig sort.

En ridgeback är hängiven sina människor men tydligt avståndstagande mot främlingar. Den visar ingen aggressivitet eller hotfullhet utan bara att främlingen är ”tolererad” – inte mer. En ung ridgeback är nyfiken och till och med otålig, till den alerta livligheten hör ett behov av att det ska hända saker.

Hos en vuxen ridgeback skall det inte finnas någon rädsla. Men förväxla inte rädsla med försiktigt avvaktande! I nya situationer är en ridgeback alldeles för smart – den är ju storviltjägare – för att stå stilla inför en möjlig fara. En ridgeback går aldrig rakt på. De gamla storviltjägarna beskrev livfullt ridgebackens snabba, nära nog magiska förmåga att undvika fara genom oregelbundna och oförutsägbara rörelser. I frihet, i verkliga eller eventuella jaktsituationer uppvisar en ridgeback stor skicklighet i att arbeta i par eller ”team”. (Stig G Carlsson Reading the Ridgeback1994)

En ridgeback, ensam eller i flock, spårar tyst lejonet till dess kula. Den ger skall när den upptäckt lejonet och som en matador retar den bytet, gäckar, fintar med snabba rörelser fram och tillbaka precis utom räckhåll för lejonets klor.

Vi ska dock inte dra den slutsatsen att ställa lejon är det enda de kan! Ridgebackens blandade ursprung har utrustat dem med stor mångsidighet. Inblandningen av labrador och pointer gjorde det möjligt att träna en del till fågelhundar, apportörer av fågel och till stötande jakt, ja t.o.m. till att valla boskap till betesmarker. (T.C. Hawley the Rhodesian Ridgeback, Origin, History and Standard 1957)

En ridgeback är inte högljudd och skällig, men när den låter höra sitt djupa skall bör man vara uppmärksam! Nonchalera aldrig en ridgeback när den visar att något är fel! (Nicholson&Parker The Complete Rhodesian Ridgeback1991)

Som vakthundar är de ståndaktiga och visar en stark beskyddarinstinkt. En besökare kan få komma in efter att först ha blivit godkänd - noggrant genomnosad och undersökt. (T.C. Hawley The rhodesian ridgeback, Origin, History and Standard 1957)

Hur förvaltar man denna mångsidighet?

En ridgeback är ett ädelt djur och det är av största vikt att uppfödaren tar rasens temperament i beaktande när en kull planeras (Nicholson&Parker The Complete Rhodesian Ridgeback1991)

En rädd och osäker ridgeback har ett typfel!

Kompromissa aldrig när det gäller mentaliteten. Betydligt mer än de flesta exteriöra drag (rörelser och fysisk kondition undantagna) kan en försämrad mentalitet förstöra rasens verkliga och naturliga särdrag.

(Stig G Carlsson The Rhodesian Ridgeback 1985)

Att avla enligt den exteriöra rasstandarderna är förhållandevis lätt jämfört med att avla mot rätt karaktär och temperament. Vi måste vara på vår vakt mot att avla fram vackra men dumma (dumb) individer! (T.C. Hawley: The Rhodesian Ridgeback Origin History and Standard 1957)

“Jag hoppas verkligen att rasen aldrig kommer att tillåtas att utvecklas till en utpräglad utställningsras. Vi måste göra allt för att bevara karaktären...(citat av Mr. Barnes i T.C:Hawleys bok. Mr Barnes var med och skapade rasstandarderna 1927)

”Karaktär och temperament är mer verkliga och hållbara än fysisk förträfflighet, även om det senare är viktigt.För varje ridgeback som vinner i utställningsringen finns det hundratals som är högt skattade, pålitliga följeslagare.” (T.C. Hawley igen).

Tolkningar och kommentarer

Tillgängligheten (bemötande av främmande människor)

Enligt texterna är en ridgeback inte särskilt tillgänglig, men då rasen skapades bodde den inte i samhällen utan på ensliga gårdar. Då var det framförallt vaktfunktionen som efterfrågades, vilket naturligtvis innebär avståndstagande från främmande. Men i dagens samhälle mår hundarna bättre av att kunna samarbeta med människor när de anser sig behöva det. (Värde 3 i kontaktmomenten på ett MH – accepterar kontakt och hantering)

Jaktkamplust (lust att förfölja synligt byte och intresse för bytet)

Enligt texterna så är ridgebackens jaktlust mångfacetterad: förfölja, spåra, gripa, ställa, stöta, apportera t.o.m döda. På ett MH visar sig jaktlusten på moment 3a (förföljande: värde 4: startar med hög fart, målinriktad, bromsar in vid bytet) och 3b (gripande): alla värden över 2 är möjliga beroende på individ.

I vardagen: springer efter cyklister och ekorar, dödar kaniner och bär hem dem....

Social kamplust (lust att kämpa med eller mot någon/något)

I jakten när hunden ställer byte och håller det på plats. På ett MH i lekmomenten 2a ,2b och 2c (leklust, gripande, gripande och dragkamp: värde 2 och däröver)och 9a och b (leklust, gripande: värde 3 och däröver),
I avståndsleken moment 5 d och e (leklust, samarbete: värde 2 och däröver),
även om avståndet till figuranten där kan vara för långt för att framkalla tillräcklig retning, (då värdet blir 1: visar inget intresse).
I vardagen: ställer bärplockare, grävlingar, kampar med trasor....

Temperament (nyfikenhet)

I texterna pratar man om ridgebackens anpassningsbarhet och snabba reaktioner för att undvika fara och ha kontroll på omgivningen. Detta förutsätter en livlig och nyfiken hund. (Värde 4-5 på MH-momenten 6c,7b och 8d- går fram till overall, skrammel och spöken i huvudsak utan hjälp).

För en mindre livlig hund, vanligt bland specialiserade spårhundar, kan ett MH vara orättvist eftersom det går på tid. Den hinner t.ex. inte själv ”börja gå fram” till exempelvis overallen förrän föraren redan är på väg.

Skärpa och försvar (förmåga att bli arg och att besvara hot signaler)

Rasen beskrivs som vakthund och en vakthund visar både skärpa och försvar. Men det är önskvärt med lite mer av vilja att försvara sig för att få stopp på inkräktare än att behöva bli arg – d.v.s. **mer försvar än skärpa**. MH-moment 8: försvara sig mot spökerna och inte backa undan men inte attackera – d.v.s. 8a: värde 3(visar flera hotbeteenden), 8b: värde 4 eller 5 (kontrollerar/handlar mot båda spökerna), 8c: värde 1 eller 2 (uppehåller sig framför eller bredvid föraren). Stor skärpa är inte önskvärt eftersom rasstandardens säger att en ridgeback inte ska vara aggressiv.

Nervkonstitution (grundstressnivå, koncentrationsförmåga, Förmåga att avreagera).

För att kunna tänka själv, fatta egna beslut och värdera om man ska engagera sig utan att överila sig så krävs stabila nerver. Bra nerver ger snabba avreaktioner och inga kvarstående rädslor eller intresse. Se MH-momenten 6d och e, 7c och d där värdet då bör vara 1 eller 2.(ingen tempoförändring eller undanmanöver/visar inget intresse)

Förmåga att hantera och komma över rädsla hänger ihop med nerverna. Att snabbt komma över en rädsla och vilja undersöka vad det var man blev skrämmd av är kopplat till dådkraft (mod).

Hårdhet – vekhet (visad social status, självständighet)

Texterna säger: anpassningsbara, intelligenta, känsliga för hur människorna mår och känner sig. Långt minne. Duktig jakthund. Kan samarbeta.

Detta förutsätter en viss grad av vekhet - då kan man som hund skapa minnesbilder och lära sig av sina erfarenheter. En hund som är mycket vek

uppträder ofta undergivet i bl.a. hälsningsituationer mot främmande människor och kan missuppfattas som social och glad. Exempel: överdrivet kontakttagande (5) på MH-momenten 1a, 1b (hälsning, samarbete) och 8e (kontakttagande med spökfigurant).

En vek hund kan vara mycket modig (ha dådkraft). Vekhet betyder inte att hunden är rädd utan att den kan bilda minnesbilder. Rädslor hänger ihop med nerverna.

Dådkraft (förmåga att övervinna rädsla)

Texterna säger: orädd jägare, går aldrig rakt på, förmåga att göra ett jobb utan vägledning.

En ställande jakthund använder sin kamplust – inte sin dådkraft (mod) när den arbetar mot viltet. Med för stor dådkraft kan hunden ta onödiga risker och vara dumdrigtig och t.ex. kanske bli uppsprättad av vildsvin.

Värde 3 på MH-moment 6a, 7a (gör undanmanöver utan att vända bort blicken) och 1-2 på 8c. (uppehåller sig framför eller bredvid föraren)

Koncentration och avreaktion

Koncentrationen ska vara så god som möjligt så man inte störs av omgivningen när man engagerar sig i något. Men att ha koll på omgivningen betyder inte att man störs av den. En ridgeback har koll på det som händer runtomkring den.

Avreaktionen när man blivit skrämmd ska vara snabb – d.v.s. snabb förmåga att sänka sin stressnivå efter ett engagemang. Koncentration och avreaktionsförmåga hänger ihop med nervkonstitutionen. Ju bättre koncentration och avreaktioner desto bättre nervkonstitution. (se ovan avsnittet om nervkonstitution och de MH-värden som anges där)

Skott

Man kan anta att en bra jakthund är skottfast. Vad man ofta ser på tester är att hundar, som inte är skottränade på rätt sätt, visar sjunkande eller ökande aktivitet.

Till den knepiga tolkningsuppgiften har vi fått mycket god hjälp av mentalkunniga personer, ingen nämnd och ingen glömd!

Catharina Tandefelt för Mentalkommittén